

БІБЛІОТЕЧНІ ФОНДИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ

Ключові слова: бібліотечні фонди, бібліотечний облік, бухгалтерський облік бібліотечних фондів.

Згідно з Законом України "Про бібліотеки і бібліотечну справу" бібліотека - інформаційний, культурний, освітній заклад або структурний підрозділ, що має упорядкований фонд документів, доступ до інших джерел інформації та головним завданням якого є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів [1]. Упорядкований фонд документів бібліотеки формує бібліотечний фонд, який є головним об'єктом бухгалтерського обліку (табл. 1).

Таблиця 1

Об'єкти і одиниці обліку бібліотечних фондів

№	Групи бібліотечних фондів	Об'єкти обліку	Одиниці обліку
1	Видання	книги – видання у вигляді блока скріплених у корінці аркушів друкованого матеріалу будь-якого формату в обкладинці чи оправі, обсягом понад 48 сторінок;	Назва і примірник
		брошури – книжкові видання обсягом від 4 до 48 сторінок;	Назва і примірник
		аркушеві видання – видання у вигляді одного чи декількох аркушів друкованого матеріалу будь-якого формату без скріплення;	Назва і примірник
		буклети – видання у вигляді одного аркуша друкованого матеріалу, сфальцьованого будь-яким способом у два чи більше згинів;	Назва і примірник
		карткові видання – видання у вигляді картки встановленого формату, надруковане на матеріалі підвищеної щільності;	Назва і примірник
		плакати – видання у вигляді одного чи декількох аркушів друкованого матеріалу встановленого формату, надруковане з одного чи з обох боків аркуша, призначене для експонування;	Назва і примірник
		поштові картки – поштове відправлення у вигляді стандартного бланка, що містить відкрите письмове повідомлення;	Назва і примірник
		журнальні видання – періодичні видання у вигляді блока скріплених у корінці аркушів друкованого матеріалу встановленого формату в обкладинці або оправі;	Назва і примірник
		газетні видання – періодичні видання у вигляді одного чи декількох аркушів друкованого матеріалу встановленого формату, призначені для широкого кола осіб, яке є джерелом письмової інформації про поточні події, пов'язані з внутрішніми справами, міжнародними проблемами, політикою тощо.	Річний комплект газети та її назва
2	Аудіо-візуальні документи	фонодокументи – аудіовізуальні документи на стрічковому чи дисковому носії, який містить звукову інформацію;	Назва і примірник
		відеодокументи – аудіовізуальні документи на стрічковому чи дисковому носії, який містить інформацію, зафіксовану за допомогою відеозвукозапису;	Назва і примірник
		кінодокументи – аудіовізуальні документи на плівковому носії, що містить зафіксовані на ньому за допомогою кінематографічної техніки предмети у вигляді послідовно розміщених фотографічних зображень, а також може містити звукову інформацію;	Назва і примірник
		фотодокументи – аудіовізуальні документи, що містять інформацію, зафіксовану на ньому за допомогою фотографічної техніки;	Назва і примірник
		документи на мікроформах – фотодокументи на плівковому чи іншому носії, який для виготовлення і використання потребує відповідного збільшення за допомогою мікрографічної техніки;	Назва і примірник
3	Електронні видання	електронний документ (група електронних документів) – документ який пройшов редакційно-видавничу обробку, призначений для розповсюдження в незмінному вигляді та має вихідні дані	Назва і примірник

Джерело: власна розробка на підставі [2].

Бібліотечний фонд формується шляхом отримання обов'язкового примірника документів у порядку, встановленому законом документів, що випускаються за цільовими програмами книговидання або закупаються за державними цільовими програмами; придбання документів за готівковий і безготівковий рахунки; документообміну; отримання в дарунок; депонування та з інших джерел.

Виділяють бібліотечний, бухгалтерський та статистичний облік бібліотечних фондів. Сумарний та індивідуальний облік ведеться фахівцями-бібліотекарями, бухгалтерський облік – бухгалтерським відділом.

Бібліотечний облік фонду має на меті встановлення кількості документів у підрозділах та по бібліотеці в цілому, за ним відображається рух фонду, контроль зберігання і веде до оптимального формування фонду. Контрольним інструментом бібліотечного обліку слугує інвентарна книга. Бухгалтерський облік ведеться з метою формування інформації про бібліотечний фонд у формах фінансової звітності. Статистичний облік показує докладну інформацію про розмір, склад та рух бібліотечного фонду. Ведення бібліотечного та бухгалтерського обліку мають свої особливості (табл. 2).

Таблиця 2

Відмінності бухгалтерського і бібліотечного обліку бібліотечних фондів

Різновидність процесу відповідно бібліотечному матеріалу	Бухгалтерський облік	Бібліотечний облік
Сумарний облік книг і брошур	Здійснюється за груповим обліком. Витрати на ремонт та реставрацію книг, у тому числі і на повторні палітурні роботи, на збільшення вартості книг не відносяться, а визнаються витратами звітного періоду, в якому вони були понесені.	Здійснює відділ комплектування бібліотек. Обліковується партіями на підставі супровідних документів. Форма - книга сумарного обліку бібліотечного фонду.
Індивідуальний облік книг і брошур	Встановлюється номенклатурний номер.	Здійснює відділ комплектування бібліотеки-філії ЦБС. Кожному екземпляру присвоюється інвентарний номер. Формою ведення обліку - інвентарна книга.
Облік аудіовізуальних матеріалів	Індивідуальний та сумарний облік ведеться згідно порядку обліку малоцінних необоротних матеріальних активів.	Проводиться у відділах комплектування. Індивідуальний облік здійснюється за правилами обліку книг. Форма обліку - Інвентарна книга (аудіовізуальні документи і електронні видання). Сумарний облік здійснюється в Книзі сумарного обліку бібліотечного фонду.
Облік газет і журналів	Не проводиться. Вартість списується на видатки установи.	Здійснюється сумарний облік. Форма обліку - книга сумарного обліку бібліотечного (без зазначення ціни). Журнальні видання фіксуються у картках обліку журналів, а газети – картках обліку журналів.

Джерело: власна розробка на основі [2] та [3].

Облік бібліотечних фондів має свої особливості та буде залежати від мети представлення інформації: бібліотечний, статистичний та бухгалтерський.

Список використаних джерел: 1. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27.01.1995 № 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text>. 2. Інструкція з обліку документів, що знаходяться в бібліотечних фондах: затв. наказом М-ва культури і туризму України від 03.04.2007 р. № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0530-07#Text>. 3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору: затв. наказом М-ва фінансів України від 23.01.2015 № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text>.